

Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca
 Facultatea de Istorie și Filosofie
 Școala Doctorală de Filosofie

Conferința doctoranzilor

Aspecte teoretice și practice ale cercetărilor filosofice doctorale

Conferință organizată în colaborare cu:
 Departamentele de filosofie,
 Centrul de Filosofie Antică și Medievală,
 Centrul de Filosofie Aplicată.

vineri, 22 aprilie 2016, ora 12–17

Rezumate

Maria Alexandra Baneu (anul III): *An sapientia theologica lumine naturale possit acquiri ab anima humana – Pelbartus de Themeswar despre cunoașterea naturală și cunoașterea supranaturală*

Pelbartus de Themeswar pune în felul următor problema modului în care dobândim înțelepciunea teologică: poate aceasta să fie obținută de către sufletul uman și prin lumina naturală a intelectului sau doar prin revelație? Această întrebare este tratată sub două aspecte: acela al caracterului incognoscibil al lui Dumnezeu, simbolizat prin invizibilitatea și incorporealitatea lui, și acela al intelectului uman înclinat în mod natural către cunoașterea ființei, căruia îi este accesibil tot ceea ce se găsește sub acest concept, inclusiv Dumnezeu. Soluția, potrivit căreia revelația este necesară, este rezultatul sintezei dintre surse scotiste (Guillelmus Vorilongus și Franciscus de Mayronis) și Alexander din Hales.

Dar necesitatea revelației pentru cunoașterea teologică (echivalată de către Pelbartus cu cunoașterea lui Dumnezeu) ridică o serie de dificultăți: cui îi este rezervată cunoașterea naturală a lui Dumnezeu, din moment ce nouă ne este necesară revelația? Cum au putut filosofi și poeții să scrie lucruri atât de strălucite despre Dumnezeu doar prin cunoașterea dată de lumina naturală? Aceste dificultăți precum și soluțiile lor sunt preluate din cea de-a treia parte a *Summei* lui Antoninus Florentinus și abundă în referințe clasice.

În cadrul prezentării voi urmări modul în care Pelbartus discută această a cincea întrebare a Prologului. Accentul demersului meu va cădea pe evidențierea felului în care acesta reușește să îmbine surse foarte diferite pentru a oferi un răspuns coerent întrebării privind necesitatea revelației.

Mircea-Sabin Borș: *Protetica – dincolo de metaforă și materialitate*

Intervenția caută să explice noțiunea de *protetic* dincolo de sensul metaforic și material, urmărind, pe de o parte, dimensiunea relațională a noțiunii de protetic în spațiul social (prin apelul la noțiunile de ritual și contagiune), iar pe de altă parte, posibilitatea enunțării corpului în termenii unei ontologii inspirată de practicile medicale, unde cunoașterea nu este privită din punct de vedere referențial, sub forma unui set de afirmații *despre* realitate, ci sub forma unei practici care interferează cu alte practici.

Adriana Bun (anul I): *Sacramentul limbajului*

În această conferință voi prezenta funcția principală a jurământului, și anume, aceea de a garanta adevărul și eficiența limbajului; în jurământ nu sunt confirmate doar pactele ci și limbajul nostru ca atare. Jurământul, definit prin corespondența dintre cuvinte și acte pune în legătură limbajul uman cu paradigm limbajului divin.

Zeul invocat în jurământ are o funcție de mărturie și de garanție a limbajului, el reprezintă evenimentul de limbaj în care cuvintele și lucrurile se leagă indiscutabil.

Dacă în politeism numele zeului numește un eveniment sau altul de limbaj, în monoteism numele lui D-zeu desemnează limbajul însuși. Jurământul este experiența de limbaj care tratează întreaga limbă ca pe un nume propriu, de aceea, jurământul jură pe numele prin excelență.

Jurământul este mărturia istorică a experienței de limbaj în care omul s-a constituit ca ființă vorbitoare. Sacramentul limbajului are loc în relația etică care se stabilește între ființa vorbitoare și limba sa.

Maria Ciurchea Barbu (anul II): *Pluralismul – o premisă neinterogată a concepțiilor despre toleranță*

Scopul acestei lucrări este de a supune unei analize critice una dintre concepțiile neinterogate asociate toleranței, și anume pluralismul valorilor morale. Abordarea tot mai comună a problemei toleranței presupune renunțarea la orice pretenție de adevăr absolut și acceptarea tuturor punctelor de vedere ca având aceeași valoare de adevăr, fie el moral sau epistemologic. Crediința care stă la baza acesteia este aceea că pacea și toleranța pot fi dobândite prin eliminarea adevărilor care se exclud reciproc. Cu alte cuvinte, adevărurile sunt considerate a fi periculoase pentru că ele legitimează superioritatea anumitor grupuri în defavoarea altora și hrănesc atitudinile de superioritate și dominanță care vor da, în final, naștere conflictelor și intoleranței. Astfel, din moment ce adevărul a devenit mai degrabă o chestiune ce ține doar de domeniul privat, noul ideal al discursului public devine pluralismul acompaniat de neutralitate – acesta fiind caracterul principal al politicii.

Miza lucrării se învârtă în jurul demascării exclusivismului pus în joc de logica pluralistă. Deși pare că aceasta acoperă sub umbrela sa toate celelalte perspective, subordonându-și-le, în același timp sunt excluse perspectivele care nu renunță la pretenția adevărului. De fapt, pentru ca pluralismul să funcționeze, el trebuie să domine toate celelalte sfere ale discursului public, lucru care îl face să fie de aceeași factură ca ideologiile care au dominat gândirea europeană în trecut.

Concluzia la care ne duce acest demers este dacă nu cumva ne grăbim să ne încredem în pacea precară promisă de moartea adevărului absolut, aflându-ne de fapt sub același fel de dominanță, dar purtând o altă mască. Poate exista libertate fără adevăr?

Daniel Coman (anul II): *Anselm și critica secolului al XIV-lea*

Se știe că, indiferent de cum a fost reconstruit, argumentul ontologic, pe care modernii Descartes ori Kant l-au aplicat concepției lor despre lume, este de origine anselmiană. Dar moștenirea anselmiană nu poate fi rezumată la un singur aspect al filosofiei lui Anselm, nici măcar la întreaga operă anselmiană, ci ea trebuie asumată împreună cu întreaga tradiție de interpretare la opera lui. Ori aici avem o lacună. Cunoaștem opera lui, avem o înțelegere a influenței lui asupra modernității, dar există o insuficientă examinare a termenului mediu care face tranziția între cele două fenomene: Evul Mediu cu receptarea și interpretarea lui asupra operei lui Anselm.

În această lucrare voi arăta că în sec. XIV a avut loc o redescoperire a Sfântului Anselm în rândul sentențiarilor, redescoperire care presupunem că se datorează faptului că textele lui răspund în modul cel mai potrivit pretențiilor metodologice, dar și obiectivului specific pe care fiecare dintre aceștia îl urmărea: interpretarea credinței doar prin recursul la puterea rațiunii. În mod specific îmi propun să arăt acest lucru prin referire la câteva *quaestio* din *Comentariile la Sentințe* ale lui Cornadus de Ebrac și Iohannes de Altavilla.

Anamaria-Lorena Cozneac (anul I): *Reducția fenomenologică a lui Husserl și tehnica mindfulness. O paralelă*

Se urmărește sublinierea punctelor de convergență dintre științe cognitive și fenomenologie prin prezentarea unei paralele între reducția fenomenologică a lui Husserl și actualele cercetări din sfera mindfulness-ului, terapie care integrează anumite tehnici de meditație din sfera orientală, vechi de mii de ani. Se realizează o paralelă, urmărind punctele comune dar și diferențele între reducția lui Husserl, explicitată, și tehnica mindfulness, care are la bază centrarea în prezent.

Pentru mindfulness înțeles ca o trăire spirituală sau religioasă se au în vedere studiile lui Evan Thompson, iar pentru reducția fenomenologică înțelesă ca o tehnică de centrare în prezent se au în vedere „Meditațiile carteziene” ale lui Husserl. Ca și origine pentru mindfulness, se prezintă sumar cele mai vechi texte și doctrine care alcătuiesc evoluția spirituală a Indiei, împreună cu „teoria aparenței fenomenale” susținută de Śaṅkarāchārya.

Anton Crișan (anul III): *Moștenirea hegeliană în hermeneutica filosofică a lui Hans-Georg Gadamer*

Lucrarea de față vine în întâmpinarea unor tendințe recente din literatura secundară dedicată studierii gândirii lui Gadamer. Este vorba despre, reevaluarea impactului pe care filosofia hegeliană l-a avut asupra demersului gadamerian de edificare a unei hermeneutici filosofice. Până destul de recent, comentatorii lui Gadamer au considerat angajamentul acestuia față de Hegel ca fiind unul exclusiv critic (și deci în perfect acord cu și neîntreruptă descendență față de poziția mentorului său Martin Heidegger), respingând pe această cale ideea vreunei posibile afinități între cei doi gânditori.

Ca atare, ceea ce îmi propun, este identificarea acelor aspecte ale filosofiei hegeliene care servesc în mod direct proiectului gadamerian de întemeiere a unei hermeneutici filosofice. Astfel, investigând mărturiile lui Gadamer cu privire la Hegel, studiile sale ce au ca obiect aspecte punctuale ale filosofiei hegeliene precum și scrierile sale principale, poate fi stabilită o listă de asemenea elemente. Exemplul cel mai elocvent în acest sens, ar fi modul în care, asumarea unei poziții hegeliene îi facilitează lui Gadamer depășirea impasului în care, în opinia sa, hermeneutica modernă ajunsese o dată cu Schleiermacher.

Alina Csatlos (anul I): *Arhetip și simbol arhetipal. Imaginea de sine*

În această lucrare voi încerca să demonstrez rolul inconștientului colectiv în viața psihică a individului folosindu-mă de calea de acces a conținutului simbolic prin examinarea arhetipurilor și-a simbolurilor arhetipale și a creerii diferenței specifice între cele două procese.

Corpul teoretic al scrierii va cuprinde exemplificarea obiectuală a acvilei și-a bufniței ca mijloc de expresie proiectivă și introectivă în încercarea obținerii unei imagini de sine integrat și nu aflat în antiteză conceptuală.

Pentru a putea facilita demersul înțelegerii ne vom folosi inițial de statutul diferit al inconștientului personal și cel colectiv, de modul de relaționare și operare ale celor două precum și de rolul lor în cunoașterea și dezvoltarea umană.

În concluzie, dacă înțelegem natura arhetipurilor și a relației lor cu simbolurile arhetipale putem avea speranța cuprinderii existenței individuale și a dinamicii ei într-un întreg mod de dezvoltare integrată, intricată și elegantă de sincronicitate a psihismului uman cu lumea materială.

Vlad Cristian Deac (anul III): *Teorie-experiment: Iisus, Zarathustra și Socrate*

Asocierea „profetică” a lui Iisus în general se face cu Buddha și Mahomed, lideri și întemeietori ai marilor religii ale lumii. Prin prisma studiului genialității la granița dintre fiziologic și patologic la Friedrich Nietzsche, propun o teorie-experiment de asociere a altor trei nume: Iisus, Zarathustra și Socrate. Asocierea celor trei nume o fundamentez pe două entități logice: caracterul profetic al celor trei (făcând abstracție de faptul că unul dintre ei ar fi un personaj fictiv) și faptul că nu s-au scris ci au fost scriși. Este cu adevărat vreo legătură? Există vreo similitudine profetică reală la cei trei? Este relevantă existența fizică a personajului în cauză?

Livia Ioana Dioșan (anul III): *Privire și Chip. Lectură lacaniană a chipului lévinasian*

În câmpul vizibilului, obiectul mic alacanian este privirea. Subiectul face experiența obiectului *a* ca subiect doritor, căci este obiect cauză a dorinței, care apare în clipă, în fugacitatea privirii, este ceea ce cade de îndată ce apare; o lipsă de juisare a subiectului dorinței și un plus de juisare atribuit Celuilalt. Privirea ca obiect *a* relevă de lipsă și, pentru că se reduce la obiectul *a*, este, ca și el, evanescentă. Subiectului îi este imposibil să prindă privirea deoarece aceasta nu poate fi niciodată subiectivată, asumată de către subiect. Tocmai acest fapt îl traduce formula fantasmei așa cum o propune Lacan: fantasma desemnează conținutul subiectiv cel mai intim, care, paradoxal, este ca și cum ar fi desubiectivat și inaccesibil experienței. Privirea, ca obiect *a*, nu este privire a subiectului, ci asupra subiectului. Acolo unde există vedere nu mai este privire, iar datorită acestei excluziuni se fondează divizarea constitutivă a câmpului vizual. Schiza între ochi și privire în care se manifestă pulsiunea la nivelul câmpului scopic o reduce pe cea a imaginarului și a realului. Percepția vizuală este de ordinul imaginarului, deși este susținută de cel al simbolicului prin imagini și este, de asemenea, ceea ce se produce în oglindă. Juisarea privirii, însă, este de partea realului. Subiectul se simte observat, văzut de către un altul pe care nu îl vede, iar aceasta îl stânjenește.

Pornind de la o astfel de conceptualizare a privirii, vom încerca o lectură a textului lévinasian despre Chip, a cărui expresie relevă de „ochii fără apărare” care poruncesc „să nu ucizi”.

Bogdan Dragomir (anul III): *Normativitate și transgresiune în etica psihanalizei*

Prezentarea abordează problema raportului dintre normativitate și transgresiune în cadrul eticii psihanalizei lui Jacques Lacan. Construită în jurul conceptului clinic al dorinței, etica lacaniană pune în lumină corelația tensionată dintre legea morală și necesitatea transgresării ei. Dacă legea morală nu este decât forma negativă prin care dorința se înscrie în limbaj, atunci esența eticii nu ar consta în nimic altceva decât în afirmarea și realizarea acestei dorințe. Pe scurt, în transgresare normei morale. Sensul transgresării nu este cel al încălcării ei, după cum vom vedea, acela al unei treceri de la o dorință impură (fantasmatică) la o dorință pură (reală). Însă, dacă normativitatea se instituie printr-o concesie nesatisfăcătoare asupra dorinței noastre, cum se poate justifica caracterul voluntar al acestei concesii? În plus, de unde provine necesitatea transgresării și care este relevanța sa etică?

Oana-Corina Filip (anul I): *Relația dintre filosofia politică și filosofia limbajului în Policraticus a lui Ioan de Salisbury*

Existența unei relații între filosofia politică și filosofia limbajului în Evul Mediu poate fi sesizată în cadrul *Policraticus*ului lui Ioan de Salisbury, fapt sugerat inclusiv din publicarea simultană a *Policraticus* și a *Metalogicon*, cel din urmă tratat concentrându-se asupra gramaticii medievale.

În secolul al XII-lea rolul limbajului era unul mai mult decât semnificativ, limbajul având efecte politice majore în contextele oficiale. Observația nu se rezumă doar la limbajul verbal, în particular la limbajul juridic, ci include și limbajul nonverbal și paraverbal. Acesta din urmă prezenta și o componentă motivată, limbajul ca ritual religios și/sau legal. Un exemplu relevant pentru Ioan de Salisbury era tocmai ocupația normandă a Britanniei, invocată ca legitimă sau nelegitimă din cauza problemei validității jurămintelor și a actului de numire ca moștenitor a lui William Cuceritorul. În această situație executarea corectă sau incorectă a gesturilor simbolice a generat disputa asupra legitimității moștenitorului și a dus la invazia și cucerirea normandă din 1066.

Contextul istoric în care este scris *Policraticus* duce la interpretarea unor obiceiuri și vicii ca gesturi semnificative. William Cuceritorul aduse cu el nobilimea și administrația normandă, înlocuind-o pe cea anglo-saxonă. Obiceiurile curtenști ale normanzilor sunt abordate și interpretate de Ioan de Salisbury tocmai dintr-o perspectivă anglo-saxonă.

Oleg Ghilas (anul III): *Nihilismul în cultura rusă a secolului al XIX-lea și reflectarea sa în opera lui Dostoievski*

Tema prezentării de față are drept obiectiv analiza modului în care conceptul de nihilism a fost reflectat în scrierile dostoievskiene de maturitate, a sensului conferit de Dostoievski acestuia, a raportării sale la nihilism, precum și a specificului rusesc al nihilismului. În acest sens, cercetarea vizează trei momente esențiale: contextul istorico-cultural rusesc în care apare termenul de nihilism, expresia sa în spațiul public, în plan social și politic; rolul lui Dostoievski în reprezentarea fenomenului nihilist și reflexia artistică a acestuia în romanele sale; modul în care acest concept a fost perpetuat, prin intermediul receptării lui Dostoievski, dar și modul în care a influențat întreg spațiul cultural rus.

Teodora Adriana Irimciuc (anul I): *Conceptul de iubire în opera lui Cioran*

Conceptul de iubire are o importanță deosebită în filosofia lui Emil Cioran. Prezentarea de față urmărește rădăcinile și principalele elemente definitorii ale acestui concept în cadrul biografiei și operelor cioraniene, accentul fiind pus pe lucrarea „Pe culmile disperării”. Scriitura lui Cioran, prin excelență, reprezintă reunirea unor serii de obsesii și spaime personale. Conform cercetărilor anumitor exegeți, înclinația lui Cioran către angoasă și stări depresive a fost cauzată, în mare măsură, bolilor de care filosoful suferea. Intreaga sa creație filosofică a stat sub semnul unei anumite ambivalențe, a unei oscilații constante între ideile de viață și moarte. Dovadă faptul că propune, pe de o parte, metoda agoniei drept metodă a „salvării” prin suferință, urmând ca, apoi, să facă o pledoarie a vieții. Din punct de vedere psihanalitic, Sigmund Freud a stabilit că există două tipuri de instincte care stau la baza afirmării eului: instinctul sexual și instinctul morții. Acest cuplu, Eros – Thanatos, se regăsește din plin în filosofia lui Emil Cioran; în vreme ce moartea ocupă un loc central în scrierile sale, Erosul este redat într-o manieră discretă. Rolul acestuia din urmă este, însă, semnificativ: Cioran nu putea și nu dorea să renunțe la iubire, aceasta fiind singura care l-ar fi putut salva. Datorită acestui fapt, iubirea reprezintă, cu adevărat, un element important în înțelegerea filosofiei cioraniene.

Horea-Ioan Jurca: *Considerații asupra conceptului de vină la Walter Benjamin*

Unul dintre cele mai vechi texte ale filosofiei occidentale – comentariu lui Simplicius la *Fizica* lui Aristotel (530 î.Hr), îi atribuie afirmația că „originea și sfârșitul tuturor lucrurilor sunt subordonate legii necesității” (*kata to kreon*) lui Anaximandru. Nietzsche în tratatul său *Filosofia în epoca tragică a grecilor* propune următoarea traducere a sentinței în cauză: trebuie judecate pentru nedreptatea lor și trebuie să plătească, „așa cum cere timpul faptelor lor” (*kata ten tou chronou taxin*). După Anaximandru, secvența de timp determină ridicarea și căderea tuturor lucrurilor precum și ordonarea lor în acord cu legea vinei și a pedepsei, astfel încât începutul (*genesis*) este o vină (*adikia*) care trebuie ispășită prin moarte. Timpul, sau mai precis clipa, e gândit ca ordine a vinei și pedepsei, a datoriei și a plății. Hermann Cohen, în *Religion der Vernunft aus den Quellen des Judentums* (1918), vorbind despre Ideea de mesianism și relația ei cu umanitatea afirmă că lumea trebuie să plătească pedeapsa (*diken didonai*) existenței sale.

Pe urmele profesorului său, Walter Benjamin instituie *vină* ca cea mai înaltă categorie a „istoriei” lumii. Studiul de față își propune să surprindă câteva aspecte ale perspectivei beniamite asupra conceptului de vină precum și să emită unele considerații asupra implicațiilor unei astfel de posibile înțelegeri a noțiunii în cauză.

Elisabeta Diana Korpos (anul III): *Eterna reîntoarcere în interpretarea lui Heidegger*

Ființarea în întregul ei, în opinia lui Heidegger, este reprezentată de Nietzsche ca haos veșnic, lume a viului și neviului determinată de forță limitată, necesară devenire eternă, spațiu limitat, timp nelimitat, fără început sau sfârșit, fără origine divină sau providență, ordine planificată, legi, structură, forme perfecte, ierarhie, accidente, scop și sens ultim, iar gândul gândurilor, Eterna Reîntoarcere a Aceluiași, îi este atribuită drept caracter fundamental. Filosofia lui Nietzsche, în interpretarea lui Heidegger, reprezintă sfârșitul metafizicii.

Ciprian Răzvan Lică (anul III): *Articulări ale conceptului teologico-politic de vocație la Max Weber și Giorgio Agamben*

Spre diferență de teoria lui Max Weber – unde sensul politic al conceptului de vocație este circumscris strict de legătura indisolubilă dintre politică și violență, în asemenea măsură încât orice alternativă politică la perpetuarea violenței sistemice este declarată ca utopică și, prin urmare, imposibilă – la Agamben, dimensiunea mesianică a vocației deține rolul strategic de a permite o posibilă deschidere către depășirea nexus-ului dintre lege și starea de excepție care constituie sursa ocultată a oricărei ordini juridice.

Lucian Maier (anul I): *Timp și conștiință în cinema*

Orice film narativ este un film realist prin faptul că se prezintă ca discurs imaginat (discurs și imagine, discurs – al minții – care se imaginează încît să se recunoască drept minte în imaginea pe care o produce, care e o reprezentare a sa dreptul altul/altceva) prin persoane-personaj care săvîrșesc o serie de acțiuni, care gesticulează, vorbesc, iar prin toate acestea, mijlocite estetic, e propus un anumit mesaj (deja codat, fiindcă mintea a trecut în discurs) privitorului. Astfel, orice film narativ funcționează și – pînă la ultima secvență, poate fluctua – discursiv pe mai multe paliere interdependente: narațiune, estetică, totul gândit în, prin și ca ideologie. Unde acest *tot* al gândirii este mijlocit de tehnică (de creație): tehnică de înregistrare și tehnică de redare, propriu-zis cinematografice (ele însele ideologice), precum și tehnici narative și mijloace estetice filtrate ideologic (alegerea celor mai bune persoane care să încarneze personajele, cele mai bune unghiuri de filmare, cele mai bune decoruri, cea mai expresivă muzică, cel mai bun ritm de montaj pentru a da viață discursului; și ca poziție socio-politică din care e construit totul).

Andra Mavropol (anul II): *Conceptul de 'artist-curator' în arta post-internet*

În lucrarea de față mi-am propus o examinare a conceptului de *artist-curator* în fenomenul contemporan de artă post-internet. În primul rând voi avea în vedere condițiile în care arta post-internet inversează atât conceptul de creativitate cu cel de selecție, cât și rolul galeriei ce devine ‘un punct de plecare, nu o destinație’ (D. Quaranta). Ulterior voi recurge la o analiză conceptuală și o analiză comparativă a obiectelor artei post-internet și a readymade-urilor lui Duchamp. Conceptul de artist-curator este relevant cu preponderență în contextul artei contemporane deoarece face un declic, ba chiar scurtcircuitează abordările tradiționale ale artistului și a obiectelor ce se încadrează în sfera termenului *artă*.

Paul Mercier (anul I): *Trezvia ca stare de excepție? Trezvie și veghere : între normă și excepție*

În conferința această voi interoga ambiguitatea stării de excepție pe care putem să o atribuim trezviei (Stare de limpezime a minții, de vioiciune, de agerime; curățenie sufletească). Așadar, cum putem să descriem și să conceptualizăm ca atare trezvia ca stare de excepție?

Acest discurs are două scopuri: în primul rând, a explora complicatul și uitatul concept de trezvie, pe care l-a reactualizat Pierre Boutang în *Ontologia secretului*; în al doilea rând, a redefini starea de excepție astfel încât să legăm cel de-al doilea cu cel dintâi. De aceea vom descoperi, de fapt, două definiții : trezvia, ca „*veille pour soi*”; și veghere ca „*veille pour et sur l'autre*”. Tensiunea celor două concepte să desfașoare cum urmează: trezvia ar fi o excepție metafizică nu din perespectivă spațială, ci dintr-una temporală: acolo putem să găsim altceva-decât-timpul, care nu este nici eternitatea nici durată, ci poate *instantul* din ipotezele din *Parmenides-ul* lui Platon. Aceasta excepție temporală ne conduce la veghere, care ar fi o normă legată de obligatia umilității în ciuda epocii în care trăim.

Mircea Morariu (anul I): *Ironie și umor în filosofia lui Gilles Deleuze*

Conceptul de lege a avut parte de o schimbare radicală odată cu modernitatea, moment în care legea nu a mai putut fi subsumată vreunui alt principiu (precum Binele în cazul viziunii grecești despre univers) și a devenit un principiu absolut în sine. Gilles Deleuze urmărește dezvoltarea istorică (în cadrul istoriei filosofiei) a acestui concept și consecințele schimbărilor survenite pornind de la două moduri distincte de raportare la lege, ironia și umorul. Interpretând autori din istoria filosofiei, literaturii și psihanalizei, Deleuze explorează felul în care, prin ironie și umor, ceea ce în primă instanță se prezintă drept tragic este apoi subvertit, adesea involuntar, de către comic.

Cristian-Mihai Nichitean: *Prolegomene la ontologia existenței sociale: testamentul filosofic al lui Georg Lukács*

Prolegomenele reprezintă ultima tentativă a lui Lukács de a formula o sinteză a temelor care l-au preocupat în ultima parte a vieții sale: istoria ca proces deschis și ireversibil, alienarea, relația dintre individ și specie. Turnura ontologică ce definește gândirea târzie a lui Lukács degajă specificul existenței sociale reflectând totodată ambiția sa de a oferi o perspectivă materialist-istorică asupra realității, în timp ce abordarea dialectică a istoriei și societății reafirmă continuitatea metodologică cu maeștrii săi Hegel și Marx.

Loredana-Anca Oltean (Zbînca): *Fascinația alterității sau dreptul la diferență*

„În contextul postmodernismului global care valorizează diferența, multiplicitatea, într-o nouă societate a informației și a comunicării, alteritatea nu poate deveni decât prilej de bucurie, o ocazie de întărire a sentimentului viețuirii laolaltă, o dorință a unei împreună simțiri și binevenite conlucrări. Întâlnirea cu alteritatea în spațiul destinat comunicării asigură depășirea prăpastiei dintre Eu și Celălalt, statuând alteritatea într-o dimensiune originară, înăscută a eului spre un alt eu. La limită, alteritatea ne oferă posibilitatea de a ne imagina orice, de a ne concretiza visele prin intermediul unui CELĂLALT fictiv, care este tot EU. În acest context deschiderea spre Celălalt se configurează ca paradigmă a comunicării dialogice cu celălalt înțeles ca eu, destinul existenței omenești jucându-se tocmai în interiorul acestui raport.”

Mădălina-Gabriela Pantea (anul II): *Tradiția receptării tratatului augustinian De trinitate în comentariile sentențiare din a doua jumătate a secolului al XIV-lea*

În a doua jumătate a secolului al XIV-lea la Paris se naște o nouă tradiție, tradiția cisterciană. Iohannes de Mirecuria, Godescalp de Nepomuk, Conradus de Ebrach și Jacobus de Altavilla sunt studenți ai Colegiului Saint Bernard din Paris. Cei patru cistercieni comentează *Cartea Sentințelor* a lui Petrus Lombardus, la acest colegiu în perioade diferite din a doua jumătate a secolului al XIV-lea.

Această conferință va urmări textul distincției a III-a din comentariile celor patru cistercieni la *Cartea Sentințelor*, distincția a III-a își propune să afle cum poate să fie cunoscută Trinitatea necreată. Autoritatea cea mai citată în această distincție este Augustin cu tratatul *De trinitate*. Uneori, citările din tratatul *De trinitate* sunt comune și putem să vorbim despre o nouă tehnică specifică acestor comentarii, ‘tehnica bricolajului intelectual’. ‘Tehnica bricolajului intelectual’ ne va ajuta să decidem dacă structura acestor texte este una originală și dacă soluția finală oferită pentru a afla cum poate să fie cunoscută Trinitatea necreată este una comună.

Monica Elena Pop (anul I): *Conceptul de „prezență” (παρουσία) în gândirea lui Plotin*

Conceptul de „Unu” este centrul filosofiei plotiniene și desemnează perfecțiunea supremă, infinitul inefabil, Principiul care transcende totul și Prezența prezențelor. Pornind de la aceste trăsături exprimate în *Enneade*, studiul propus se dorește a fi o încercare asupra conceptului de *prezență*, identificabil în cuprinsul *Enneadelor* sub denumirea sa greacă de παρουσία – parousia. Interesul se va centra pe ocurența termenului în gândirea plotiniană, cu scurte excursuri în reperarea conceptului așa cum apare în accepțiunea predecesorilor lui Plotin, dar și a filosofilor de după el. Conceptul de *prezență* în accepțiune plotiniană se referă la desfășurarea (manifestarea) eternă a Unului în lume, la o prezență ubicuă prin absență a Principiului. Această *prezență* este eternă și este garantă de Unul, deși *prezența* nu se realizează prin participare directă a Unului, ci mai degrabă prin impaticipabilitate.

Ca să vorbim de această prezență trebuie să vorbim de procesiune. La Plotin întâlnim procesiunea circulară, procesiune care se realizează din eternitate, care se sustrage temporalului și care se desfășoară prin intermediul ipostazelor (manifestări ale Unului). Unul este originea pluralității, dar el nu se divide în vreun fel. Natura lui este infinită, nu are limite și nu-i lipsește nimic. Ne fiind cantitate, Unul se găsește în afara timpului și a spațiului: el are în același timp ubicuitate și eternitate. Eternitatea generează timpul care curge și implică succesiunea și transformarea. Ubicuitatea generează și depășește prin întindere spațiul care este divizibil. Raportul care se instituie

între lumea inteligibilă și lumea sensibilă este un raport de *prezență*. Unul plotinian nu poate fi demonstrat nici prin știință nici printr-o intuiție intelectuală, ci prin experiența unei *prezențe*. Fundamentul însuși al ființei este o prezență iar noi suntem invitați să ne apropiem de această prezență prin contemplare. Vederea Unului face să se deschidă în om viața mistică căci, cel ce vede, se vede asemănător obiectului contemplat. Relația noastră cu Unul se instituie, în primă instanță, după ordinea *prezenței*. Principiul care face să existe și să se miște lumea sensibilă este pretutindeni, dar nu există decât în sine însuși.

Cât privește timpul *prezenței* acesta este un timp invadat de ceva permanent în flux, care ține unite clipele. *Parusia* plotiniană poate subsuma sintagmei *prezentificarea eternității în timp*.

Voica Pușcașiu (anul III): *Arta în spațiul public. Succese și controverse*

Spre deosebire de arta din galerii și muzee, lucrările ce au ca destinație spațiul public ar trebui, cel puțin la o primă vedere, să se adreseze celor care traversează și își desfășoară activitățile în acel spațiu. Drept urmare este firesc ca nivelul de succes înregistrat de o astfel de operă să fie decis de persoane care nu au nici un fel de contact cu Lumea Artei, dând naștere la controverse și aparente paradoxuri și având în vedere faptul că autoritățile decidente iau rareori în considerare opinia publică în astfel de decizii, se poate ajunge inclusiv la situații conflictuale. Prin urmare se pune problema cui îi aparține spațiul public și cine trebuie ascultat în ceea ce privește aparițiile artistice din acest cadru? Succesul unei opere de artă în spațiul public este strâns legat de conexiunea afectivă pe care aceasta reușește să o stabilească cu audiența și este deci interesant de analizat ce caracteristici trebuie să îndeplinească o lucrare pentru a putea cu adevărat contribui la formarea unei identități vizuale a comunității în care este amplasată. Ca aplicabilitate, această cercetare ar putea duce la o mai bună alegere a ceea ce urmează să fie expus în spațiul public, unde de altfel renumele unui mare artist își pierde adesea relevanța.

Petru Barbu Radesiu (anul II): *etică și imanentă*

În viziunea lui Deleuze, filosofia nu are atât valoare de reflexivitate, care se raportează la un trecut, cât mai mult o valoare creativă. Din exegeza operei lui Deleuze, se impune ideea că filosofia lui Foucault și Derrida sau Nietzsche și Sartre, evidențiază dificultățile unei interogații de tipul „cum am putea trăi?” cu un sens ontologic. Conform filosofiei contemporane cu filosoful francez, nu există identități ontologice pentru a fi descoperite, dar acest fapt pentru Deleuze nu reprezintă imposibilitatea ontologiei, ci o nouă ontologie, care este privită prin elementul diferențialului și multitudinii. Din această perspectivă trebuie să vedem filosofia ca o creație de concepte, renunțând la modul de a vedea lumea prin orizontul identității și viziunea reflecției. Filosofia este ontologie deoarece vorbește despre ceea ce este și creează concepte pentru diferență. Gândirea nu trebuie confundată cu cunoașterea, ea este diferită de cunoașterea care operează cu identicul, diferența este totalizatoare, astfel că gândirea palpează mereu ceva dincolo de marginile ei. Întotdeauna este spațiu pentru mai multă gândire, pentru filosofie.

Aspectul social și etic a modalității vieții este inseparabil de definirea a ceea ce este viața însăși. Dacă ontologia este interesată de imanentă, atunci viitorul și proiecțiile au legătură cu experiența. Prin experiența diferenței, Deleuze ne oferă un nou mod de a ne raporta la viață; unul nonconformist și valoros, atâta vreme cât ne asumăm mereu posibilitățile noastre. Sub acest aspect este de remarcat faptul că printr-o despărțire a eticii de moralitate, se ajunge la eliberarea de sub constrângerile ultimei, tributară transcendenței, etica dovedindu-se o continuare a ontologiei și o companioană a filosofiei vitalității și a puterii, iar nu a datoriei. Este de remarcat faptul că Deleuze insistă asupra importanței onto-etologiei și nu a metafizicii sau onto-teologiei, ca discurs adecvat pentru caracterizarea existenței. Abordarea etică, înțelege lumea sub aspectul gradelor de putere exprimate de *moduri* ca forme de manifestare a *substanței*.

Alexandru-Vasile Sava (anul II): *Jurământul și cuvântul de ordine. Constituirea subiectului la nivelul limbajului*

În comunicarea de față voi propune o analiză a relației dintre subiect și limbaj, pornind de la cuvânt ca și eveniment lingvistic care participă la constituirea subiectului prin organizarea materiei semnificate. Această organizare are loc pe deoparte la nivelul a ceea ce Deleuze/Guattari numeau „cuvânt de ordine”, cuvântul ca eveniment performativ, care codifică individul ca și subiect, totodată instituindu-i ca și surplus incorporat unul sau mai multe atribute ce-l introduc într-o serie de relații sociale. Pe de altă parte organizarea are loc prin evenimentul „jurământului”, termen prin prisma căruia Giorgio Agamben analizează o lungă istorie de astfel de evenimente lingvistice constitutive, pe care acesta le consideră a fi fundamentale tradiției politice a Occidentului. Discuția de față va avea în vedere întâi stabilirea unei distincții clare între „cuvânt de ordine” și „jurământ” și analiza unor potențiale suprapuneri conceptuale între cele două, pentru a dezvolta apoi pe baza acestor concepte premisele unei teorii care să explice evenimentul constituirii subiectului la nivelul limbajului.

Raluca Marinela Silaghi (anul III): *Definirea sinelui ca identitate în contextul realității vieții cotidiene*

Realitatea vieții cotidiene, ca realitate supremă, inalienabilă, se prezintă individului ca o lume intersubiectivă, o lume pe care o împarte cu ceilalți semenii. Interacțiunea directă (aici și acum) și constantă dintre indivizi deschide accesul spre subiectivitatea celuilalt, datorită reciprocității continue a actelor expresive a situației comunicaționale față în față. Accesul spre subiectivitatea celuilalt facilitează apariția unor noi date particulare despre acesta, ceea ce îi permite individului să îl cunoască mai bine pe celălalt, modificând astfel tiparul inițial în care l-a încadrat. Accesul individului spre subiectivitatea proprie este mijloc de o reflecție interioară, în care atitudinea celuilalt față de sinele propriu joacă un rol important.

Sinele ca persoană se formează atât prin raportarea la dezvoltarea sa biologică, cât și la procesul social în care alții semnificativi au o importanță deosebită. Nașterea asigură doar bazele genetice ale sinelui, însă sinele ca identitate ce poate fi recunoscută este dobândită într-un context social anume. Pentru a-și păstra încrederea că este ceea ce el crede că este, individul are nevoie de confirmarea identității sale, dobândită în cadrul interacțiunilor directe cu ceilalți. Alții semnificativi sunt agenții principali ai conservării realității sale subiective. Alții mai puțin semnificativi sunt considerați un "cor" care susține sau nu identitatea confirmată de ceilalți semnificativi. Dacă există un dezacord între alții semnificativi și alții mai puțin semnificativi, individul este pus în situația ori de a accepta părerea celorlalți semnificativi ori de a-și modifica relațiile implicate în conservarea realității subiective (ruperea relației cu cei pe care îi învinuiește că l-au desconsiderat, orientându-se spre alții/alte comunități care să îi ofere confirmări semnificative ale identității sale).

Mădălina Surducu (anul I): *Estetizarea lumii. Implicații în arta contemporană*

Triumful imaginii în societatea contemporană este un loc comun, dimensiunea estetică infiltrându-se în toate sferile de existență și activitate. Inflația esteticului și faptul că dimensiunea artistică devine centrală, structurală și exponențială se află în strânsă legătură cu o economie a imaterialului, tipică modelelor capitaliste post-fordiste și caracterizează modelul societății capitalismului estetic. Diferențele dintre sfera economică și cea estetică se estompează, similar cu cele dintre divertisment și cultură (societatea spectacolului), dintre cultură de masă și cultură înaltă, dintre modă și artă, dând naștere unor forme hibrid specifice economiei hipermodernității.

În această prezentare, vom expune relația dintre hipercapitalism și conceptul de estetizare al lumii, așa cum apare la Gilles Lipovetski și Jean Serroy, folosindu-ne de teoria capitalismului artistic, interogând totodată relația lumii artei contemporane și a producției artistice contemporane cu evidența estetizării lumii cotidiene. Cum integrează arta contemporană elementele culturii de masă? În ce măsură se integrează practica artistică contemporană în cultura de masă și prin ce mijloace? Ce efect are infiltrarea dimensiunii estetice în viața cotidiană din punct de vedere al unui model estetic al vieții?

Adrian-Vidu Șerban (anul I): *Teoria intelectului la Albert cel Mare. Câteva repere*

Despre teoria intelectului a lui Albert cel Mare (1200-1280), figură de prim-plan a scolasticii aflate la momentul ei de vârf în secolul al XIII-lea, s-a putut spune că reprezintă „încununarea filosofiei sale, pentru că adună, sintetizează sau, și mai bine spus, focalizează psihologia, etica și teologia peripatetismului” (Alain de Libera, *Albert le Grand et la philosophie*, Vrin, Paris, 1990, p. 251). Într-adevăr, încununare și totodată punct nodal, teoria intelectului și antropologia pe care Albert cel Mare o edifică în baza ei constituie în această perspectivă calea privilegiată de acces la înțelegerea unei opere filosofice și teologice ample și polimorfe. Mai mult, dată fiind acuzația adusă nu rareori și, în mare măsură, pe nedrept operei albertiene că îi lipsește dimensiunea de sinteză, fiind mai degrabă un conglomerat, altfel foarte erudit, de varii elemente preluate, expuse și comentate de autor din filosofia greco-arabă, această teorie a intelectului are între altele meritul că vădește caracterul unei dezvoltări sistematice dacă e urmărită diacronic pe parcursul constituirii operei lui Albert. Delimitând astfel tema centrală a tezei de doctorat, voi încerca să schițez în lucrarea pe care o propun o prezentare succintă a acesteia din urmă împreună cu o introducere preliminară în problematica teoriei intelectului la Albert cel Mare și, mai ales, să indic jaloanele și mizele cercetării atât în contextul operei albertiene, cât și în contextul mai larg al istoriei filosofiei.

Ada-Maria Țirlea (anul III): *Principii liberale în discursul politic contemporan*

Discursul liberal reprezintă un „*modus vivendi*” pentru societatea zilelor noastre, așa cum afirmă John Gray. Forța transmisă prin intermediul unui discurs politic, maniera de a stabili un raport egal față de electorat, deschiderea și toleranța, reprezintă principii ale discursului liberal, cele care dau legitimitate unui astfel de discurs. Principiile liberalismului conturează o nouă etapă pe scena politică, dar și în ceea ce privește evoluția socială. Raporturile de forțe se schimbă, societatea cunoscând noi moduri de a percepe politicul. Una dintre cele mai reprezentative figuri în

cea ce privește discursul liberal contemporan este președintele american, Barack Obama. Principiile liberale cele mai utilizate, cele pe care le putem întâlni în cadrul discursurilor lui Obama, se referă la acceptarea diversității, la egalitatea de șanse, la asistență și protecție socială. Construcția discursului obamian se conturează în jurul acestor principii, adaptându-le realității zilelor noastre și trasând linii de acțiune pentru construcția viitoarelor discursuri liberale.

Stefan Vlad (anul III): *O arheologie a subiectivității în spațiul juridico-disciplinar: procedurile punitive între codul penal și expertiza psihiatrică*

Preluând metoda critică pe care Michel Foucault o aplică în cercetările sale cu tematică juridică, studiul de față se înscrie în efortul de a readuce în percepție caracterul contingent-istoric al instituirii formelor de subiectivitate prin care ne identificăm sau suntem identificați. Printre efectele pe care modelul disciplinar de funcționare a puterii le produce asupra procedurilor dreptului penal și conceptului de responsabilitate legală se numără și integrarea actelor infracționale în conduita generală a subiectului criminal și astfel într-un câmp normativ deschis cunoașterii științifice. Din acest moment încălcarea unei legi penale coincide cu o formă deviantă de comportament și devine codificată ca simptom al alterării unui nivel optim al dezvoltării psihologice. Mecanismele punitive devin acum reglate de noțiuni eterogene discursului juridic, precum cele de pericolozitate sau responsabilitate fără culpă, fixând individul într-un spațiu al normalizării și recuperării disciplinare populat de dispozitive psihologice, pedagogice, psihiatrice și medicale.

X X X

Tímea Bakk-Dávid (anul III): *Gyűlöletbeszéd versus szólásszabadság?*

Milyen körülmények között lehet indokolt az alapvető demokratikus jog, a szólásszabadság korlátozása? Miért olyan nehéz meghatározni a gyűlöletbeszéd fogalmát, és annak esetleges tiltásának érvényt szerezni a gyakorlatban? A dolgozatban elemezném a gyűlöletbeszéd korlátozását célzó nemzetközi és romániai jogszabályi keretet, illetve a globális online közösségi-korporatív szabályozási kísérletek és kezdeményezések tartalmát is.

Discursul instigator la ură contra libertatea de exprimare?

În ce circumstanțe poate fi limitat dreptul democratic fundamental al libertății de exprimare? De ce este dificil de a defini „hate speech”-ul, adică discursul instigator la ură, iar și mai dificil de a se pune în practică restricțiile posibile? Aș dori să analizez cadrul juridic internațional și românesc în ceea ce privește limitările discursului care instiga la ură, și încerc să încerc să încercările recente de reglementare internaționale în cadrul rețelei sociale Facebook, care doresc să stabilească standarde sociale-corporatiste globale online.

Bognár Zoltán Levente (anul III): *Liberális politikai filozófiai elméletek és liberális politikai ideológia a 20. században*

A liberalizmus politikai filozofiei elméletei és politikai ideológiáját a 20. században rendkívüli sokszínűség jellemezte. Az egymással vitában álló irányzatok között nagyobb különbségek körvonalazódtak, mint a liberalizmus lehető legkevesebb állami beavatkozás mellett érvelő képviselői és a konzervatívok között, vagy az egyenlőség megteremtése érdekében nagyobb fokú állami beavatkozást sürgető képviselői és a szociáldemokrácia között.

Előadásomban áttekințem a 20. század liberális politikai filozofiei elméleteit és politikai ideológiai irányzatait meghatározó szerzők fő téziseit, és néhány példa erejéig kitérek a liberális pártpolitikára gyakorolt hatásukra is.

Teorii de filosofie politică liberală și ideologia politică liberală în secolul 20

În secolul 20. teoriile de filosofie politică liberală și ideologia politică liberală se caracterizează printr-o diversitate rar întâlnită. Printre curentele aflate în polemică se conturează diferențe mai mari decât între personalitățile reprezentative a liberalismului care sunt pe partea statului minimal și între conservatori, sau între personalitățile reprezentative a liberalismului care sunt pe partea intervenției guvernamentale mai mari cu scopul de a garanta egalitatea cetățenilor și între socialdemocrați.

În prelegere voi da o scurtă privire asupra teoriilor liberale de filosofie politică și a curentelor ideologice politice liberale în secolul 20., cu câteva exemple referitoare la influența lor asupra practica politică a partidelor liberale.

Csergő-B. Antal: *Az áldozat fenomenológiai értelmezése Patocka filozófiájában*

Patocka az európai létezés Husserl által leírt válságára gyakorlati megoldást kínál. Elutasítja Husserlnek a *Válságban* kifejtett teoretikus megoldását, de ugyanúgy Heideggernek a technika uralma elleni költői megoldását is. A Patocka által körvonalazott megoldás az életnek a saját történelmi perspektívájába való visszahelyezése, az áldozat mint a szabadság tapasztalata által.

Interpretarea fenomenologică a sacrificiului în filosofia lui Patocka

Patocka oferă o soluție practică la criza existenței europene descrisă de Husserl. El refuză soluția teoretică explicitată în *Krisis* de Husserl, precum și cea poetică a lui Heidegger oferită împotriva dominației tehnicii. Soluția oferită de Patocka este de a reageza viața în perspectiva sa istorică proprie, prin sacrificiul înțeles ca experiență a libertății.

Dávid István: *Hermeneutikai paradigmák és a „professzionális interpretátor”*

A szöveghez való viszony évezredek óta újabb és újabb olvasási stratégiákat hozott létre. Nem csak az a horizont változott, amely mentén a szöveg jelentése megjelenhetett, de az olvasó pozíciója, státusza is változott. A különböző korok hermeneutikai paradigmái más-más hangsúlyt szántak a szerző szándékának, az első olvasói rétegnek, a kortörténelmi háttérnek. Valahogy mintha minden korban az autentikus megértésért folyt volna a harc. Ki az, aki a szöveget helyesen érti? Mire van szükség a helyes megértéshez? Van-e olyan, hogy professzionális interpretátor?

Paradigmele hermeneutice și „interpretatorul profesional”

Raportarea la text a dat naștere de-a lungul mileniilor la noi și noi strategii de citire. Nu s-a schimbat doar orizontul prin intermediul căruia se putea înțelege textul ci și poziția, statusul cititorului. Paradigmele hermeneutice ale diverselor evuri au conferit accente diferite asupra scopurilor autorilor, ale primilor cititori și ale contextului istoric. În fiecare ev lupta pare însă să se fi dat pentru înțelegerea autentică. Cine este cel care înțelege în mod corect textul? De ce este nevoie pentru înțelegerea corectă? Există cu adevărat un interpretator profesional?

Gergely P. Alpár: *Az implikatúra elmélete H. P. Grice-nál*

A mesterséges intelligencia-kutatás története azt mutatja, hogy bármennyire fejlett is a logika nyelve, vannak olyan problémák, amelyeket ma sem tudunk a maguk bonyolultságában tárgyalni. Mi több, meg sem tudjuk fogalmazni ezeket a problémákat egy formális tudomány keretén belül. Ilyen például a jelentés kérdése.

Ebben a dolgozatban a H. P. Grice által kidolgozott implikatúra elméletét fogom megvizsgálni. Ez az elmélet abban segít, hogy a nyelv szintaxisától és szemantikájától tovább lépünk a nyelv pragmatikájára felé; és csak abban az esetben remélhetjük, hogy közelebb kerülünk a nyelv és a jelentés lényegéhez, ha a nyelvet pragmatikai szemszögből vizsgáljuk.

Teoria implicaturii la H. P. Grice

Istoria cercetării inteligenței artificiale ne arată, că oricât de dezvoltat ar fi limbajul logicii, sunt anumite probleme pe care nici acum nu le putem trata în complexitatea lor. Mai mult: nici nu putem formula aceste probleme numai în cadrul unei științe formale. Un exemplu ar fi problema semnificației.

În cadrul acestei lucrări voi analiza teoria implicaturii, așa cum a fost ea formulată de H. P. Grice. Această teorie ne ajută să trecem de la sintaxa și semantica limbii la pragmatica ei. Și numai odată ce analizăm limba dintr-o perspectivă pragmatică putem spera să ajungem mai aproape de esența limbii și a semnificației.

Hausmann Cecília (anul II): *Az otthontalanságtól az otthonosságig – értelmezési skálák*

Ahhoz, hogy műalkotásokat otthonossággal és otthontalansággal/idegenséggel kapcsolatban elemezzünk – hiszen ez doktori disszertációm célja –, fel kell állítanunk egy szempontrendszer, amely alapján ezt megtehetjük: szükségszerű pontosan meghatározni és megérteni az otthonosság fogalmát. Ennek egyidejűleg több jelentésszintjét használhatjuk, a leggyakorlatibbtól a filozófiai értelemben használtig. Ezen értelmezési skálának bármelyik fokán lévő otthonosság-formát fellelhetjük, különösképp, ha ezt a képzőművészetben figyeljük.

Célszerű megoldás lehet a fogalmi problémának a megértésére annak vizsgálata is, hogy mit is lehet az otthonosság ellentétéként definiálni, hiszen az otthontalanság az otthon (mint fizikai tér) hiányaként és az otthonosság hiányaként (mint a világtól való elidegenedés) egyaránt értelmezhető, utóbbinak pedig az otthonossághoz hasonlóan tág az értelmezési skálája. A konferenciaszöveg ezt a két fogalmat hivatott tisztázni, kortárs képzőművészeti példákkal alátámasztva.

De la familiar până la străin – graduri de interpretare

Pentru analiza operelor de artă în legătura cu tema familiarului și a străinului – deoarece această este tematica viitoare mele disertații – trebuie să concretizăm un sistem de criterii: trebuie să definim cu acuratețe ce înseamnă noțiunea a fi acasă, deoarece folosim mai multe niveluri de raportare, de la sensul cel mai practic până la cel filosofic. În artă, și mai ales în artă, vom putea găsi oricare grad de sens de pe această scară de interpretări.

Soluție adecvată pentru înțelegerea acestor cuvinte ar putea fi definirea contrariului ideii de „a fi acasă”, deoarece a fi străin poate însemna proveniența subiectului dintr-un alt loc, sau nepotrivirea sa într-un spațiu sau în societate. Textul pregătit pentru conferință va încerca să definească aceste noțiuni.

Horváth Dávid (ELTE, Budapesta): *Hasonlót a hasonlók*

Előadásomban azt az elsőként talán Schelling által „tematizált”, de Empedoklész, Platon, Sextus Empiricus által is érvényre juttatott „ősregi megismerési elvet” kívánom Heidegger vonatkozásában megvizsgálni, amely a következőképpen hangzik: „a hasonlók a hasonlók ismerik meg”. Előadásomban ki szeretnék térni, ennek az „egészen régi tanítást” tárgyaló heideggeri szöveghelynek a megidézése után arra, hogy egy ilyen elvre mennyiben tekinthetünk a létmegértés, de a késői Heidegger filozófia-„történeti” vizsgálódásai (és talán a klasszikus német idealizmus) számára paradigmatis „megismerési” elvként.

Despre problema similitudinii

În prezentarea mea pun în centrul atenției principiul similitudinii în cunoaștere, așa cum apare acesta la autorii antici precum și în interpretările heideggeriene ale acestora. Voi căuta răspuns la întrebarea: în ce măsură putem considera acest principiu un principiu paradigmatic în domeniul comprehensiunii ființei și al cunoașterii „istorice” în cercetările de istoria filosofiei efectuate de Heidegger în perioada târzie a activității sale.

Incze Éva: *Az olvasás fogalma Gadamernél*

Gadamer főművében, az *Igazság és módszer*-ben, alig néhány helyen foglalkozik az olvasás kérdésével, és ekkor csak az írott szöveg olvasásának hermeneutikai problémája kerül középpontba, melyet a hangos és a néma olvasás megkülönböztetésének keretei között tárgyal. A '70-es évek írásaiban nemcsak a hangos olvasás fogalma kerül előtérbe, hanem egyre hangsúlyosabban jelennek meg az olvasás olyan alternatív változatai is, mint a zene olvasása, a képolvasás vagy az épületek olvasása. A tanulmány az olvasás gadameri fogalmának körvonalazására vállalkozva annak a tételnek a megfogalmazására törekszik, hogy az olvasásban rejlő hermeneutikai mozzanat éppen a nem szövegszerű alkotások tapasztalatában képes megmutatkozni, így például az épületek olvasása kulcsfontosságú lehet az olvasás lényegének megértésében.

Conceptul de citire la Gadamer

Gadamer în opera sa principală, *Adevăr și metodă*, abordează problema citirii abia în unele locuri, și atunci se concentrează numai la problema hermeneutică de citire a textului scris, pe care discută în cadrul distincției dintre citirea cu voce tare și cea silențioasă. În scrierile anilor '70 nu numai conceptul de citire cu voce tare vine în prim-plan, dar devin tot mai accentuate versiunile alternative ale citirii, cum ar fi citirea de muzică, citirea tablourilor sau citirea clădirilor. Studiul de față încercând să contureze conceptul de citire la Gadamer, urmărește formularea acelei teze, că momentul hermeneutic inerent în citire poate fi arătat tocmai în experiența operelor non-textuale, astfel citirea clădirilor poate fi esențială pentru a înțelege esența citirii.

Karácsonyi Zsolt (anul I): *A mediális jelenlét teátrális jellege és jelenvalósága*

A televízió teátrális, a preformatív jelenlétben gyökerező vonásai mellett, mely kérdéssel többek között olyan gondolkodók foglalkoztak, mint Eco, Onfray vagy Virilio – nem tekinthetünk el attól a tényről, hogy a flusseri értelemben vett technikai kép, amit a televízió is létrehoz, sugároz, minden technikai jellemzője ellenére felveti az ismétlődés és ezáltal a felidézhetőség kérdését, azt, hogy milyen mértékben van még lehetőségünk arra, hogy bármit re-prezentáljunk a televízióban, hogy ez a médium még adhat-e számunkra esélyt arra, hogy jelenvalóbbak, egyértelműbben létezők lehessünk, vagy csupán ennek látszatát?

Teatralitatea prezenței și modul de a fi în mass media

Pe lângă modalitățile teatrale și performative de a fi (prezent) a televiziunii, modalități despre care, între alții au scris gânditori precum Eco, Onfray sau Virilio – nu avem posibilitatea de a trece pe lângă faptul, că imaginea tehnică, flusseriană, cea ce este produsă și de televiziune, în pofida detaliilor tehnice, totuși aduce în discuție

noțiuni, cum ar fi repetabilitatea, rememorarea, și dilema, dacă avem oare posibilitatea de a re-prezenta în/prin televiziune, dacă această formă de mass media ne dă oare șansa unei prezențe mai profunde, chiar a unei ființe, sau numai simulacrul acesteia?

Kótai Levente Csaba (anul II): *Kultúrák globális dominanciája*

George Friedman elörevetít egy olyan évszázadot, amelyben egy gazdasági és geopolitikai összefüggésrendszerben szerveződik meg a világ. Friedman nem épít Huntington civilizációk összecsapásáról szóló elméletére. A térségeket demográfiai, gazdasági és földrajzi egységeknek tekinti, melyek az adott életfeltételek keretei között meghatároznak egy életmódot és látásmódot. A kultúra csak hozadéka egy társadalom életvitelének.

Friedman következő száz évében az az államalakulat lehet csak sikeres, amelyik optimálisan kihasználja környezete gazdasági és földrajzi adottságait. A technológia és a humán erőforrás ebben a folyamatban pusztán eszköz, melyek a célnak megfelelően fejleszthetőek és alakíthatóak. Ez a koncepció nem számol azokkal a társadalmi rétegekkel, amelyek a radikális vagy idealista személyeket tömörítik. Ez a két csoport olyan erőforrásokkal működteti hajtómotorját, melyek kulturális jellegűek. Ezen kulturális képződmények jelenléte független attól a körülménytől, hogy az adott csoport rendelkezik-e kellő erőforrásokkal ahhoz, hogy civilizációt építhessen. Másik oldaláról megvilágítva a kérdéses pontot, észlelhető a változás az amerikai civilizáció megítélésében a közép és kelet-európai államok lakossága körében. A hidegháború éveitől az amerikai életmód térnyerése egyet jelentett a személyi jogok és a szabadság eszméjének terjedésével. A hidegháborút követően az amerikai térnyerés életszínvonalbeli növekedést eredményezett ugyan, de eszmei töltete nem bontakozott ki.

Kérdéses, hogy a kulturális identitás szerepe minimalizálható-e egy globális geopolitikai jövőképek kialakításában.

Dominația culturilor globale

George Friedman prefigura un secol, în care lumea se organizează în urma contextului economic și geopolitic. Conceptul lui Friedman nu este bazat pe teoria lui Huntington, în care axele principale ale istoriei apar prin ciocnirea civilizațiilor. În viziunea lui Friedman regiunile sunt unități economice, geografice și demografice. Doar prin efectele celor trei componente apare un stil de viață, și un stil de gândire. Cultura este doar un rezultat final și nu o cauză a transformărilor sociale.

Un stat poate să fie de succes dacă utilizează în mod eficient oportunitățile economice și geografice. Tehnologia și resursele umane sunt doar instrumente, care pot fi dezvoltate și transformate după nevoi. Acest concept nu asigură importanța pentru grupuri sociale alcătuite din persoane de orientare idealistă sau radicală. Ei folosesc resurse culturale în mișcările lor. Realizările culturale sunt prezente și atunci, când grupurile sociale respectiv nu sunt capabile de a construi civilizații. Luând în vedere un alt aspect putem să aflăm o modificare a opiniei oamenilor din Europa Centrală asupra civilizației americane. În vremea războiului rece civilizația americană a fost egală cu visul de libertate și dreptate. După războiul rece expansiunea civilizației americane, deși a adus un trai de viață mai ridicat privind consumul populației, dar visele despre libertate și dreptate au rămas nerealizate. Putem formula întrebarea: Cultura ca și fenomen oare poate fi eliminată dintr-o viziune globală asupra viitorului?

Mag Vince: *Az államhatárok térbeliségének megközelítésmódjai*

Az államhatár a történelem folyamán egyik legképlékenyebb és leginkább kitett térszerkezeti elemnek bizonyult. Ez a tulajdonság elsősorban társadalmi-gazdasági szempontból értelmezhető, amihez katonai és ökológiai-környezeti szempontok is kapcsolódnak. Határnak, mint fogalomnak többirányú – politikai földrajzi, filozófiai, sőt matematikai – értelmezése létezik, leggyakrabban viszont a kifejezést a közigazgatásban vagy politikai kategóriákban használják. Jelen dolgozat azonban azt a felvetést tárgyalja, hogy mindenekelőtt figyelembe kell venni a határok esetlegességét is, ugyanis ebben a perspektívában nem arról van szó, hogy a tiszta determinizmus működik, hanem a történelemben számos példát látva, úgy tűnik, hogy maga a politikai erőviszonyok és struktúrák azok, melyek a határokat kialakítják, átalakítják, illetve eltörlik azokat. Ezért a dolgozat, azokat a megközelítésmódokat tárgyalja, amelyek az államhatárok térbeliségét vizsgálva a fenti perspektívát állítja valamilyen módon a vizsgálat középpontjába.

Posibilitățile de abordare a caracterului spațial al granițelor între state

Granița de stat s-a dovedit a fi una dintre cea mai maleabilă și cel mai expus element spațial în istorie. Această caracteristică în primul rând se poate interpreta din punct de vedere socio-economic la care se raportează și aspecte militare, ecologice și de mediu. Granița ca și concept are multiple interpretări (în geografie politică, în filozofie, și chiar în matematică) cu toate acestea, acest termen este folosit cel mai des în administrația publică sau în

categorii politice. Cu toate acestea, lucrarea de față discută ideea de a lua în considerare oricare dintre eventualele granițe, și anume în această perspectivă nu este vorba despre functionalitatea determinismului pur, ci văzând numeroase exemple în istorie, se pare că echilibrul, forțele și structurile politice sunt cele care stabilesc, transformă sau elimină granițele. Prin urmare, în lucrare, se discută despre abordările care analizează spațialitatea granițelor statului în perspectiva mai sus menționată.

Molnár Péter (anul I): *Boris Groys város-koncepciói: utópia, romantika, sokszorosíthatóság*

Boris Groys *A város a turisztikai sokszorosíthatóság korszakában* című esszéjében a „város” fogalmának három fő jelentését javasolja. Az első szerint a város az a szintér, ahol az emberek tevékenysége, a kultúra önmaga utópiáit igyekszik megvalósítani. Kezdetben a városok arra szolgáltak, hogy védelmet nyújtó falaik között az ember megszabaduljon a természet kiszámíthatatlanságától és a jövőt tervezhesse: a város, és benne az ember mindig újraírja, fölülmúlja önmagát. A város az a helyszín, ahol az (állam)polgárok a történelem végét, a tökéletes társadalom megteremtését tűzték ki célul. Ezzel szemben a modernség a város „romantikus” értelmezését hozta. A Grand Tour korszakában az utazások gyakorivá válásával a város, mint rom, mint egy letűnt világ maradványa válik értékessé az utazónak. Nem futurista metropolis, ahol a jövőn munkálkodnak, inkább a múlton való töprengésre ad alkalmat, nem univerzális értékek kidolgozásának helyszíne, hanem a couleur locale, a helyi identitások és egzotikumok miatt lesz értékes. A turizmus megszületésével az ideiglenest, az elmúltot tekintik örök érvényűnek: a turista medúza-tekintete előtt minden műemlékké, egy vissza nem hozható világ síremlékévé válik. Végül Groys egy olyan város-fogalmat is felvet, amelyhez Walter Benjamin ismert tanulmányának, *A műalkotás a technikai sokszorosíthatóság korszakában* című írásának fogalmát használja fel. Tétéle szerint ma már a városok is teljesen identikusan másolhatóak. Előadásomban erre a „másolhatóságra” térek ki: mit is jelent ez a másolhatóság? Hogyan teremti meg Groys a fogalmi hidat a technika, a műalkotás és város között? Amennyiben ez a másolhatóság, sokszorosíthatóság valóban lehetséges, mi történik a város másik két értelmével, azaz beszélhetünk-e a városról még úgy, mint egy utópia megvalósulásának helyéről, és hogyan alakul a város mint műemlék/síremlék kérdése?

Conceptele urbanistice ale lui Boris Groys: utopie, romantism, reproducere

În eseu său „Orașul în epoca reproducerii turistice” Boris Groys vorbește despre trei sensuri principale ale conceptului „oraș”. Conform primului concept, orașul este scena în care cultura încearcă să realizeze propriile utopii. În acest sens, inițial, orașul a servit pentru a asigura protecția omului în interiorul zidurilor sale, ca să-l scape de vicisitudinile naturii, ca omul să aibă posibilitatea de a-și perfecționa planurile sale de viitor. În orașul utopic, omul încearcă să se autodepășească, să creeze societatea perfectă, pe care Groys, preluând expresia lui A. Kojeve, o numește sfârșitul istoriei. În cel de al doilea sens, orașul apare ca un concept romantic, datând din epoca lui Grand Tour, de la începutul erei, în care încep călătoriile fără un scop propriu, adică începutul erei turismului. Aici orașul nu mai este locul utopiei, ci a ruinelor, locul unei lumi scufundate în timp. Orașul nu mai este o metropolă, unde se încearcă descoperirea viitorului, ci mai mult locul unde se contemplează asupra trecutului. Din acest moment, important vor fi identitățile locale, couleur locale-ul, nu și universalul în sine. În era turismului, sub privirea turiștilor totul se transformă în monument, respectiv în monument funerar al unei lumi moarte. Dar Groys observă și un al treilea sens al conceptului, la care se folosește de Walter Benjamin, de eseul acestuia, „Opera de artă în epoca reproducerii mecanice”. Conform tezei lui Groys, în epoca noastră orașele se comportă ca și obiecte care se reproduc identic. În prezentarea mea voi discuta ce înseamnă la Groys această noțiune de reproductibilitate? Cum se creează o conexiune conceptuală între tehnică, operă de artă și oraș? Dacă această reproducere este într-adevăr posibilă, cum rămânem cu celelalte două sensuri al orașului, menționate: mai este orașul locul utopiei sau/și a monumentului funerar?

Petki Pál (anul II): *A jelenvalólét kategóriájának ontológiai relevanciája Heidegger fundamentálonológijában*

Ez a dolgozat arra tesz kísérletet, hogy kimutassa, a jelenvalólét analitikájára alapozott fundamentálonológia tulajdonképpení tétje a klasszikus ontológiai/gnoszeológiai alapállásként értelmezett szubjektum-objektum dichotómia felszámolása. Ebben a próbálkozásban a jelenvalólét fogalmában meghúzódó idővonatkozás hermeneutikai lehetőségeinek kiaknázására törekszik. A dolgozat célja annak a konklúzióknak a megalapozása, hogy a jelenvalólét heideggeri kategóriája elégséges ontológiai relevanciával bír a filozófiai ontológiának a fundamentálonológia formájában való megújításához, ellentmondva némiképp a heideggeri fordulat, a *Kehre* jelentőségét túllicítáló értelmezéseknek.

Relevanța ontologică a categoriei Dasein în ontologia fundamentală a lui Heidegger

Lucrarea își propune evidențierea faptului că miza propriu-zisă a ontologiei fundamentale heideggeriene, bazată pe problematica conceptului Dasein, este înlăturarea dihotomiei subiect-obiect, instituită în abordările clasice referitoare la problema fundamentală a ontologiei și gnoseologiei. În această încercare se bazează pe exploatarea valențelor interpretative prezente în aspectul de temporalitate din conținutul conceptului Dasein. Scopul lucrării este fundamentarea concluziei potrivit căreia categoria heideggeriană a Dasein-ului posedă o relevanță ontologică suficientă pentru revitalizarea ontologiei filosofice sub forma ontologiei fundamentale, contrazicând oarecum interpretările care supraapreciază importanța cotiturii (*Kehre*) heideggeriene în cadrul operei acestuia

Péter János (anul II): *A Nyugat és Távol-Kelet közötti interkulturális dialógus vizsgálata*

Kutatási témám a Nyugat és Távol-Kelet közötti dialógus vizsgálata, kulturális területeken a kölcsönhatások megvilágítása, a kapcsolatok értékelése.

A jelen horizontjainak értelmezése kizárólag a teljes történelmi horizont figyelembevételével lehetséges, emiatt a kutatásomban a minél teljesebb történelmi perspektíva tekintetében igyekszem megragadni az interkulturális párbeszéd, a kulturális interakció aspektusait.

A kutatás során az interkulturális dialógust több területen szeretném elemezni, nagy hangsúlyt fektetve az életszemléletek, világnézetek összehasonlítására, különböző filozófiai látásmódok értelmezésére, kitérve az irodalom, a vizuális művészetek, a digitális világ, és harcművészetek Kelet–Nyugat-kapcsolatrendszerének minél alaposabb áttekintésére.

A következőkben a mozgáskultúra (taichi, qigong, kungfu) vonatkozásában kialakuló dialógusra szeretnék összpontosítani.

Analiza dialogului intercultural între Occidentul și Orientul Îndepărtat

Tema de bază a cercetării constituie analiza dialogului intercultural între lumea occidentală și Orientul Îndepărtat, reflectarea la interacțiunile culturale, analiza acestor relații interculturale.

Înțelegerea orizontului prezentului este posibil numai împreună cu orizontul istoric, și cecetarea interculturală trebuie să aibă în vedere acest aspect în legătură cu interacțiunile culturale.

Planul cercetării conține analiza dialogului intercultural pe mai multe teme, ca concepția asupra lumii, concepții filosofice, creații literare și artistice, arte vizuale, artele marțiale și lumea digitală.

În lucrarea de față voi prezenta aspectele dialogului intercultural cu referire la artele marțiale (taichi, qigong, kungfu).

Részeg Imola: *Közelítések a fotó fenomenológiájához*

A fénykép feltalálása nemcsak új leképezési módját teremtette meg a valóságnak, a minket körülölelő világnak, hanem valóságtapasztalatunk módjában is jelentős változásokat hozott. Megváltoztatta például az időhöz, a térhez, a sajtát múlthoz való viszonyunkat, de a testünkhöz, a világ karnális dimenziójához való hozzáférésünket is erőteljesen befolyásolta. Roland Barthes, Susan Sontag és Eduard Pontremoli fenomenológiai jellegű elemzéseit alapul véve arra teszek kísérletet, hogy felvázoljam a fotó médiumának e tapasztalatomódosító jellegét.

Spre o fenomenologie a fotografiei

Fotografia a creat un mod nou de reprezentare a realității, a lumii înconjurătoare, dar în aceeași timp a induscat schimbări semnificative și în modul în care trăim această realitate. A schimbat relația noastră cu timpul, cu spațiul și cu corpul propriu, precum și felul în care reținem trecutul, memoriile sau aspectul carnal al lumii. Luând ca puncte de reper analizele cu caracter fenomenologic ale autorilor Roland Barthes, Susan Sontag și Eduard Pontremoli, voi încerca să schițez acest proces, prin care fotografia modifică experiența noastră.

Szabó Tamás (anul III): *Az identitás szerepe a román külpolitikai döntéshozatalban*

A 90-es években zajló poszt-pozitivist vitából kialakuló szociál-konstruktivizmusa társadalmi struktúrák, a kultúra, a normák és az identitás fontosságát hangsúlyozta a nemzetközi kapcsolatokban. Az Alexander Wendt által fémjelzett irányzat fogadtatása és az ebből eredő viták komoly kihívások elé állították az uralkodó elméletek képviselőit.

Előadásomban a külpolitika és a nemzeti identitás viszonyrendszerét vizsgálom, és arra keresem a választ – a külpolitikai döntések tükrében – hogy az identitás mennyiben befolyásolta Románia magatartását, az egyes döntések (ET-tagság, NATO és EU integráció) pedig milyen identitás-változásokhoz vezettek?

Rolul identității în luarea deciziilor în politica externă românească

Din dezbaterile post-pozitiviste desfășurate în anii '90s-a dezvoltat o școală numită social-constructivistă, care a accentuat importanța structurilor sociale, culturii, normei și identității în relațiile internaționale. Perspectiva propusă de Alexander Wendt și dezbaterile intense au generat provocări serioase în rândul reprezentanților teoriilor dominante.

Prezentarea mea este o încercare de a analiza relația între identitate națională și politica externă. Aș vrea să răspund – în lumina deciziilor de politica externă – la următoarea întrebare: în ce măsură a influențat identitatea comportamentul României, și deciziile luate (membru CE, integrarea NATO și UE) la ce fel de schimbări de identitate au condus?

Vincze Csilla (anul I): *Értelemmegvalósulás az alkotáson keresztül*

Az egzisztenciafilozófiák és az egzisztenciaanalízis annyiban különböznek egymástól, hogy az egzisztenciaanalízis nemcsak szabadnak, hanem felelősnek is tekinti az embert. Tanítása szerint az ember az értelem beteljesítéséért és értékek megvalósulásáért felelős. Viktor Frankl háromféle utat határoz meg, melyeken keresztül az ember értelemre lelhet, ezek közül az egyik, ha valamit tesz vagy alkot. Előadásomban ezt szeretném kifejteni.

Realizarea sensului prin creație

Singura diferență între filosofii existențiale și analiza existențială este, că conform analizei existențiale omul este nu numai liber, ci este și responsabil. Conform teoriei, omul este responsabil pentru îndeplinirea rațiunii și pentru crearea valorilor. În concepția lui Viktor Frankl individul poate să îndeplinească prin trei căi sensul vieții sale. Una dintre acestea este creația. În prezentarea mea doresc să expun această idee.

Virginás Péter (anul II): *Affekciók és hálózatok*

A filmnézés komplex fenomenologiai tapasztalatokat eredményez, a néző – filmkép viszonyába ugyanakkor kontextuális tényezők is bejátszanak (Carl Plantinga: *Emotion and affect*; uő.: *Spectatorship*, in *The Routledge Companion to Philosophy and Film* 2009). A nézőt érő hatások a spinozai affekció fogalmának átfogó alkalmazásával tárhatóak fel; a dolgozat azonban nem az egyes filmek kiváltotta érzelmi válaszokkal kíván foglalkozni, hanem a filmfesztivált tekintve elemzési keretnek a nézőiség egyes dimenzióit vizsgálja. Amellett érvel, hogy a nézőiség alakulásában szerephez jutnak a fesztiváltérben megvalósuló társas interakciók affektív töltései, valamint a nézői szubjektumok összekapcsolhatóságát tételező, a filmfesztivál sajátos, a bemutatott filmekre rátevődő reprezentációs politikája és gyakorlatai.

Afecte și rețele

Vizionarea de film generează experiențe fenomenologice complexe, iar relația între spectator și imagine de film este completată și de factori contextuali (Carl Plantinga: *Emotion and affect*; *Spectatorship*, in *The Routledge Companion to Philosophy and Film*, 2009). Adaptarea noțiunii spinoziene a afectului stă la baza explorării efectelor asupra spectatorului, prezentarea însă nu va fi focusată pe răspunsuri emoționale la filme specifice, ci pe dimensiuni ale spectatorialității în cadrul fenomenului de festival de film. Astfel, va fi argumentat rolul pe care îl au încărcăturile afective în interacțiunile din spațiul de festival, și va fi scos în evidență conectivitatea subiecților spectatoriali, facilitată de politicile și practicile de reprezentare ale festivalului de film.